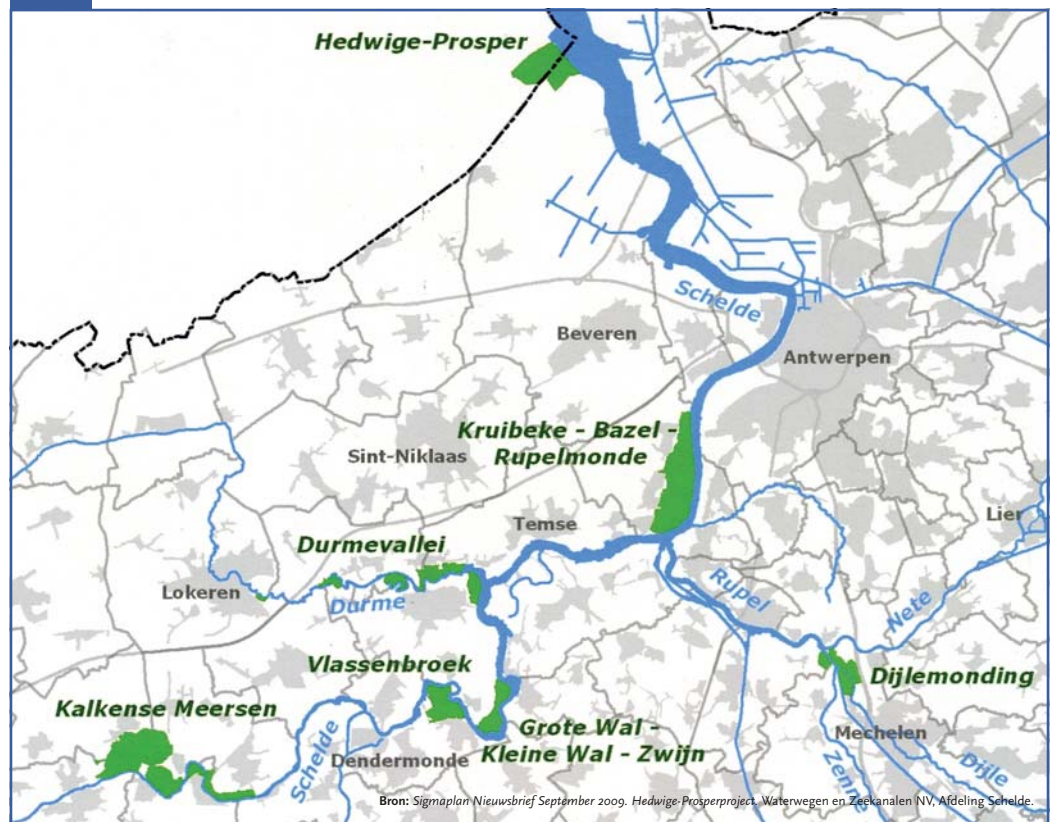

De *soap* rond de Hedwigepolder is vooral aangejaagd doordat de Nederlandse bestuurders niet snappen wat het uiteindelijke doel van de ontpoldering is: veiligheid!

Figuur 1: Het Sigmaplan met in groen de gecontroleerde overstromingsgebieden

Ophef rond Hedwigepolder proeve van politieke onkunde

Na de afsluiting van de Zuiderzee, Haringvliet, Grevelingen en Oosterschelde bleef alleen de Westerschelde over als bergingsgebied van zeewater tijdens stormvloeden. Rekening houdend met de zeespiegelstijging kan het water in het oostelijk Westerscheldebekken hoogten bereiken tot boven de 7 meter. Een onveilig vooruitzicht voor de mensen die daar achter de dijken wonen. Nu de Schelde wordt uitgebaggerd om de Antwerpse haven toegankelijk te maken voor nog grotere schepen, zijn aanvullende veiligheidsvoorzieningen nodig.

Intussen hebben de Vlamingen ontdekt dat het stroomstelsel van de Schelde bij hevige regenval en extreem hoog water op de Zeeschelde het water niet kan afvoeren. In 1953 en 1976 overstromde een flink deel het Vlaamse laagland. Daarom werd in 1976 het

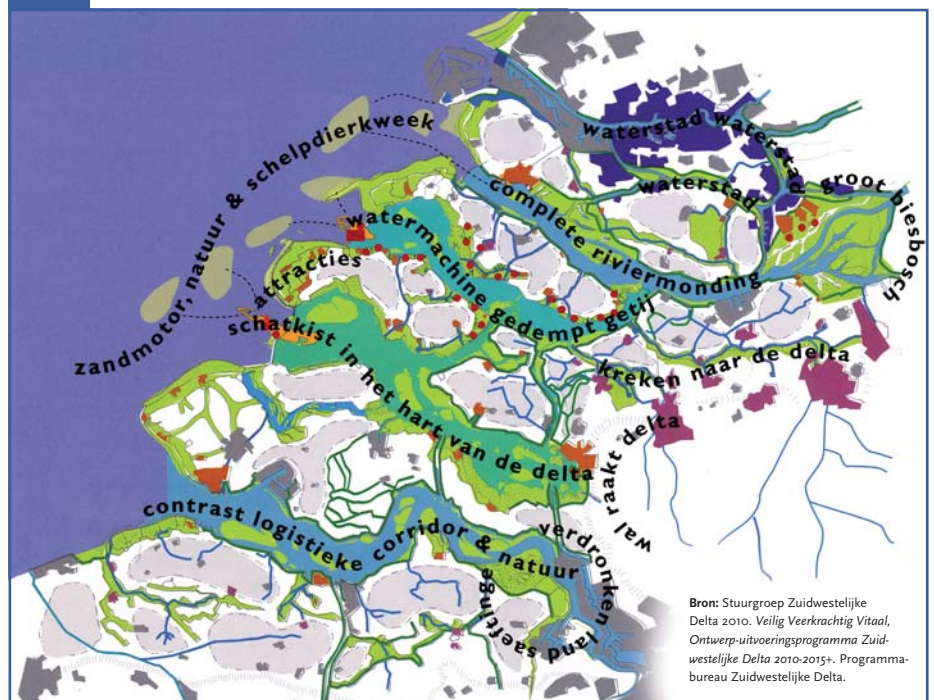
Sigmaplan (S van Schelde) ontvouwd met de verhoging van rivierdijken en de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden om ruimte voor het water te creëren (figuur 1). Het meest noordelijke gecontroleerde overstromingsgebied in dat plan is het Hedwige-Prosperproject van ongeveer 456 hectare, waarvan 170 op Vlaamse poldergrond. Het project zou passen in de toekomstvisie op een toegankelijke, veilige en natuurlijke Schelde. De schorren van de Wase Linkerschelder-

Ontpoldering van de Hedwigepolder dient in eerste instantie een toekomstig veilige Schelde

oever in Vlaanderen zullen aansluiten bij het Verdrongen Land van Saeftinghe. Zo ontstaat een natuurgebied van ruim 4000 hectare. Maar belangrijker nog is de toenemende veiligheid: door opslibbing groeit een kwelder-gordel tussen de zeedijk en de zee mee met de zeespiegelstijging, verreweg de beste beveiliging tegen toekomstige overstromingen.

Het ontwerp-uitvoeringsprogramma *Zuid-westelijke Delta 2010-2015+* bevat een kaart waarop de aanpak van de Westerschelde is samengevat in: 'contrast logistieke corridor & natuur' (figuur 2). Op de kaart staat ook de ontpolderde Hedwigepolder als uitbreiding van het Verdrongen Land van Saeftinghe. Merk op dat dit ontwerp in het teken staat van Veilig, Veerkrachtig en Vitaal. Nergens is uit af te leiden dat de ontpoldering alleen natuurcompensatie ten doel zou hebben.

Figuur 2: Toekomstbeeld van de Zuidwestelijke Delta 2050

Het lijkt wel of de Nederlandse politiek het Vlaamse Sigmaphan niet kent. Immers, ze legt de ontpoldering van een deel van de Hedwigepolder niet uit in het kader van de toekomstig veilige Zeeschelde, maar als natuurcompensatie voor het uitdiepen van de vaargeul om Antwerpen bereikbaar te maken voor schepen met een diepgang tot 18 meter. De veiligheidsrisico's van zo'n uitdieping zijn bekend en de ontwikkeling van een kwelder-gordel tussen de iets landinwaarts verlegde zeedijk en de zee zou die risico's kunnen beperken. Maar Nederland gaat ervan uit dat het om natuurcompensatie gaat. En die kan, zoals demissionair staatssecretaris Bleker een half jaar geleden nog stelde, ook wel ergens anders worden gerealiseerd. Natuurcompensatie elders zou inderdaad kunnen. Maar ruimte voor intergetijdenwater creëren kan natuurlijk niet elders en de kustbeveiliging versterken al helemaal niet. Misschien is het onlangs voorgestelde compromis om een derde deel van de Hedwigepolder te ontpolderen, een werkbaar compromis.

De ophef rond de Hedwigepolder lijkt voor een groot deel te wijten aan het feit dat Nederlandse bestuurders weinig kennis hebben van de veiligheid van estuariene systemen (kader). Ze beweren zelfs dat er land wordt opgeofferd aan zout water. Maar de Schelde is een rivier die zoekt terrestrisch water afvoert! Je krijgt pachters en grondbezitters in ieder geval snel op de kast met de melding dat ze plaats moeten maken voor natuurcompensatie. Voor de verbetering van veiligheid hadden ze wellicht meer begrip gehad.

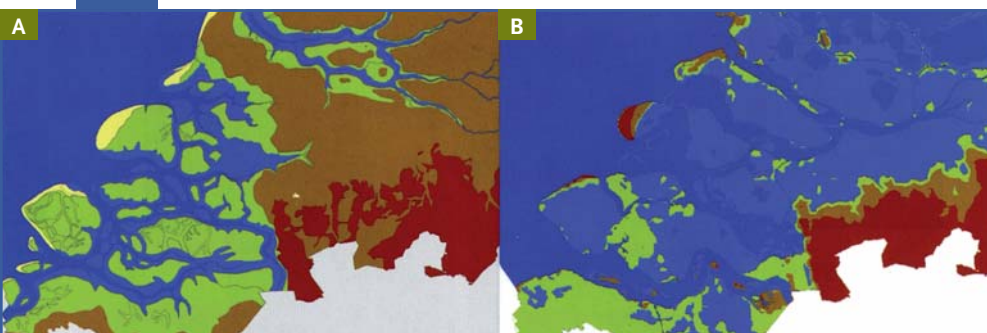
In België is het Hedwige-Prosperproject onderdeel van een plan om een riviersysteem voor te bereiden op de gevolgen van *global change*, en veiligheid van de bewoners achter de dijken ook in de toekomst te garanderen. In Nederland hebben ze het over natuurcompensatie die omwille van de kiezers ook wel anders kan worden gerealiseerd. Aan Nederlandse zijde ontbreekt het dus aan belangstelling én geografisch inzicht. •

In *Geografie* januari 2009 schreef Jan van Mourik over het plan Boorsma, een alternatief voor uitdieping van de Westerschelde.

Inpolderen stopt opslibbing

De Westerschelde is het tamelijk jonge Schelde-estuarium dat ontstond na de stormvloeden in de 14e en 15e eeuw. Daarbij ging veel land verloren en werd Antwerpen als zeehaven voor het eerst bereikbaar voor zeeschepen. Middels inpolderingen werd de toegang tot Antwerpen vastgelegd en door de eeuwen heen verbeterd. Figuur 3 laat zien wat de landoppervlakte van de Zuidwestelijke Delta zou zijn als de mens nooit had ingegrepen en wat als we de huidige dijken zouden verwijderen. Confronterend om te zien hoe we ons land de natuurlijke opslibbing hebben onthouden! Ontpoldering betekent dan ook niet zozeer onder water zetten, maar opslibbing weer toelaten. Het Verdrinken land van Saefthinghe, verloren gegaan bij stormvloeden in de 15e eeuw, is nu een open getijdenlandschap waarvan de topografische hoogte inmiddels de 3 m +NAP overschrijdt en daarmee (afgezien van de kustduinen) het hoogst gelegen stukje Zeeuws land.

Figuur 3: (A) Het landoppervlak dat nu in de Zuidwestelijke Delta beschikbaar zou zijn als de mens nooit had ingegrepen met bedijking en inpoldering en (B) het landoppervlak dat zou resteren als we de huidige dijken zouden doorsteken

Bron: L. Adriaanse & T. Blauw 2007. *Naar een nieuwe Delta*. Zeelandboek 11, Stichting Zeelandboek, Middelburg